

Wijzer in hippische aansprakelijkheid

De FNRS helpt hippische ondernemers om zichzelf verder te professionaliseren. Paardrijden is een fantastische sport, maar kent door de omgang met levende dieren ook risico's. Dit boekje geeft op praktische wijze antwoord op 25 veel voorkomende vragen over de aansprakelijkheid van hippische ondernemers.

Voor hippische
ondernemers

Voorwoord

Paardrijden is een fantastische sport, maar kent door de omgang met levende dieren ook risico's. Als hippisch ondernemer weet u dat als geen ander. Aansprakelijkheid is een hot topic en dat merken wij ook in de hippische sector; ondernemers worden vaker geconfronteerd met claims. Letsel veroorzaakt door paarden is in de regel vrij ernstig en kan vergaande gevolgen hebben. Dit boekje geeft daarom op praktische wijze antwoord op 25 veelvoorkomende vragen over de aansprakelijkheid van de hippisch ondernemer.

Heeft u meer vragen over dit onderwerp? Neem dan contact op met de Ondernemersdesk van de FNRS. Zij kunnen u voorzien van meer informatie of u doorverwijzen naar een geschikte kennispartner.

Uitgave: maart 2022

Leeswijzer

Deel 1: algemene informatie over de wet en preventieve maatregelen.

Deel 2: vragen over aansprakelijkheid, ingedeeld per bedrijfsactiviteit.

Deel 3: wat kunt u het beste doen als er schade is ontstaan?

Deel 4: wat kan de FNRS op het gebied van aansprakelijkheid voor u betekenen?

Deel 1: algemeen

1. Wat geeft de wet aan over de aansprakelijkheid voor dieren, zoals paarden?
2. Is het uitsluiten van aansprakelijkheid door middel van het ophangen van bordjes op uw accommodatie of in overeenkomsten zinvol?
3. Wat kunt u doen om aansprakelijkheid te beperken?

Deel 2: vragen per bedrijfsactiviteit

Voor manegehouders

4. Een lesklant valt van één van uw manegepaarden. Bent u als ondernemer aansprakelijk voor de schade?
5. Eén van uw manegepaarden veroorzaakt voor of na afloop van de lessen schade, bent u aansprakelijk?
6. Wie is aansprakelijk voor schade veroorzaakt door een leasepaard?
7. Dient u de volledige schade te dragen?
8. Hoe kunt u het risico en de gevolgen van aansprakelijkheid beperken?

Voor pensionstalhouders en eigenaren van een opfokstal

9. Bent u als pensionstalhouder aansprakelijk voor schade veroorzaakt door pensionpaarden?
10. Wanneer bent u aansprakelijk voor schade aan pensionpaarden?
11. Dekt een standaard aansprakelijkheidsverzekering schade aan pensionpaarden?
12. Hoe kunt u als stalhouder de kans op en de gevolgen van aansprakelijkheid beperken?

Voor eigenaren van instructie-, sport- en trainingsstallen

13. Als een ruiter bij u komt lessen met zijn eigen paard en deze valt, bent u dan aansprakelijk voor de schade?
14. Bent u aansprakelijk voor schade toegebracht door een paard dat u in training hebt of keuringsklaar maakt?
15. Hoe zit het met de aansprakelijkheid voor schade aan paarden die u traint of keuringsklaar maakt?
16. Hoe kunt u als ondernemer de kans op en de gevolgen van aansprakelijkheid beperken?

Deel 3: er is schade ontstaan

17. Hoe verloopt de procedure van schade naar schadevergoeding?
18. Wat kunt u doen om de schadeafwikkeling soepel te laten verlopen?

Deel 4: dienstverlening van de FNRS

19. Welke overeenkomsten verstrekt de FNRS?
20. Waar dien ik bij het sluiten van een overeenkomst rekening mee te houden?
21. Hoe en waarom dient u de lesovereenkomst te gebruiken?
22. Hoe en waarom dient u de pensionovereenkomst te gebruiken?
23. Waar moet u rekening mee houden bij het afsluiten van een aansprakelijkheidsverzekering voor bedrijven (AVB)?
24. Wat voor tips geven andere hippisch ondernemers?
25. Wat zijn belangrijke contactgegevens bij aansprakelijkheid?

Disclaimer en copyright

Ondanks dat dit boekje met uiterste zorg is samengesteld, aanvaardt de FNRS geen aansprakelijkheid voor het gebruik van de informatie in dit boekje. Deze informatie dient slechts gezien te worden als een eerste informatievoorziening. Als zich op uw bedrijf een aansprakelijkheidskwestie voordoet, adviseren wij u contact op te nemen met de Ondernemersdesk van de FNRS.

1. Wat geeft de wet aan over de aansprakelijkheid van dieren, zoals paarden?

Aansprakelijkheid

Uitgangspunt in het Nederlands recht is dat iedereen zijn eigen schade draagt. Dat ligt anders als de wet dat bepaalt. U moet onderscheid maken tussen wettelijke en contractuele aansprakelijkheid. U bent voor de schade van een ander aansprakelijk wanneer u iets heeft afgesproken in een overeenkomst en dit niet bent nagekomen of onjuist gehandeld heeft.

Risicoaansprakelijkheid van dieren voor de bezitter/eigenaar

De wet legt op de eigenaar of bezitter van dieren een risicoaansprakelijkheid. Bezitter is een ruimer begrip dan eigenaar; ook iemand die zich gedraagt als eigenaar kan als bezitter worden aangemerkt. In de praktijk is de eigenaar meestal ook bezitter. Dit is al voldoende om aansprakelijk gesteld te worden voor de schade die het paard veroorzaakt heeft. Bij deze vorm van aansprakelijkheid is schuld niet vereist. Het gaat om schade die veroorzaakt is door een eigen gedraging van het dier en niet door het opvolgen van een commando door het dier.

Risicoaansprakelijkheid van de bedrijfsmatige gebruiker

De wet legt ook een risicoaansprakelijkheid op de bedrijfsmatige gebruiker van een paard. Dat hoeft dus niet de eigenaar te zijn. Hieronder valt bijvoorbeeld: het trainen/zadelmak maken van paarden, het gebruik van paarden voor paardrijlessen, ponykampen en kinderfeestjes en het verhuren van paarden voor buitenritten. Gebruikt u een paard bedrijfsmatig, dan maakt het niet uit wie de bezitter of eigenaar is. U bent als ondernemer aansprakelijk voor schade veroorzaakt door een eigen gedraging van het paard. Het vervoeren van paarden van derden levert geen risicoaansprakelijkheid op. Dat geldt ook voor het in pension nemen van paarden van derden. Maar als u dergelijke paarden in een les gebruikt, wordt dat anders.

Contractuele aansprakelijkheid

Contractuele aansprakelijkheid kan voortvloeien uit een overeenkomst die u met iemand aangaat. Als u uw contractuele verplichtingen niet nakomt en daardoor ontstaat schade dan kunt u daarvoor verantwoordelijk worden gehouden. Een pensionovereenkomst gaat deels over het verhuren van boxen en daarnaast over het verzorgen van de paarden. Voor de wet bent u dan de bewaarder van het paard en een goede bewaarder dient gevolg te geven aan zijn zorgplicht. Als pensionhouder kunt u bij nalatigheid aansprakelijk worden gesteld voor schade aan het paard. De zorgplicht maakt dat u het paard minimaal dient te voorzien in de basisbehoeften als voer, water en de noodzakelijke beweging. Aanvullende afspraken in de overeenkomst kunnen maken dat u zich verplicht meer te doen. De wettelijke risicoaansprakelijkheid en de contractuele verantwoordelijkheid zijn twee totaal verschillende zaken en het is belangrijk deze twee niet met elkaar te verwarren. Risicoaansprakelijkheid vloeit voort uit de wet, terwijl u de omvang van de contractuele verantwoordelijkheid deels zelf kunt bepalen.

---

2. Is het uitsluiten van aansprakelijkheid door middel van het ophangen van bordjes op uw accommodatie en in overeenkomsten zinvol en houdbaar?

Ons recht geeft partijen contractsvrijheid. Dat maakt dat partijen zelf de inhoud en vorm van hun overeenkomsten mogen bepalen. Aan deze vrijheid zijn wel grenzen. Partijen mogen geen afspraken maken die voor één van de partijen zeer onredelijk of bij wet verboden zijn.

Consumenten krijgen van de wetgever extra bescherming. Dat maakt het volledig uitsluiten van aansprakelijkheid in een overeenkomst tussen een hippische ondernemer en een lesklant vrijwel onmogelijk. U kunt wel een bepaling opnemen in de overeenkomst die aansprakelijkheid volledig uitsluit, maar die uitsluiting zal bij de rechter vaak geen stand houden. Het is al herhaaldelijk voorgekomen dat een hippisch ondernemer zich bij de rechter tevergeefs beroept op een bordje aan de muur of een bepaling in een overeenkomst. De FNRS-overeenkomsten beperken de aansprakelijkheid zover als mogelijk, maar of een bepaling standhoudt, hangt ook af van de toelichting die u geeft bij het ondertekenen.

⇒ *Kijk bij vraag 20 voor meer informatie over de toelichting bij het ondertekenen.*

---

3. Wat kunt u doen om het risico op aansprakelijkheid te beperken?

Als FNRS-ondernemer voldoet u aan de eisen van het veiligheidscertificaat van de Stichting Veilige Paardensport en de FNRS en daarmee bent u al op de goede weg. Het is naast de periodieke keuring van beide instanties ook belangrijk dat u zelf actief let op het naleven van de vereisten en uw klanten en personeel hierop blijft wijzen.

Aansprakelijkheidsrisico's kunt u verzekeren. Het is belangrijk dat u zorgt voor een goede aansprakelijkheidsverzekering die zo veel mogelijk de aansprakelijkheidsrisico's van uw bedrijfsactiviteiten afdekt. Het is verstandig om regelmatig met uw tussenpersoon of verzekeraar te bespreken of uw polis nog wel voldoende dekking biedt en al uw bedrijfsactiviteiten omvat. Ga er nooit zomaar vanuit dat alle aansprakelijkheid die veroorzaakt wordt door het bedrijfsmatig gebruik van paarden wordt vergoed door uw verzekeraar. Een polis is slechts een overeenkomst tussen u en de verzekeraar met een bepaalde mate van contractsvrijheid. Dat wil zeggen dat de verzekeraar tot een bepaalde hoogte ook zelf mag bepalen wat wel en niet onder de dekking valt. Doorslaggevend zijn het polisblad en de polisvoorwaarden.

⇒ *Verdere preventieve maatregelen zullen per bedrijfsactiviteit besproken worden.*

Manege: vraag 8 > Pensionstal: vraag 12 > Instructie-, sport- en trainingsstal: vraag 16

→ Voor manegehouders

---

4. Een lesklant valt van één van uw lespaarden, bent u aansprakelijk voor de schade?

Omdat u het paard gebruikt in de uitoefening van uw bedrijf, bent u aansprakelijk voor schade veroorzaakt door een eigen gedraging van het paard. Dat maakt dat u ook aansprakelijk bent voor paarden die niet in uw bezit zijn, maar wel worden ingezet in uw lessen.

Als u met een pensionklient afspreekt dat u zijn paard mag inzetten in de manegelessen, bent u bedrijfsmatig gebruiker van het paard en daarmee aansprakelijk voor schade die het paard veroorzaakt. Dit geldt ook wanneer u het paard eenmalig inzet in de lessen.

Als één van uw pensionklienten een rijder heeft en deze rijder neemt deel aan uw manegelessen met het betreffende pensionpaard, gebruikt u het paard niet bedrijfsmatig.

---

5. Eén van uw lespaarden veroorzaakt voor of na afloop van de lessen schade, bent u aansprakelijk?

Ja, de risicoaansprakelijkheid geldt ook buiten de lessen. U bent aansprakelijk voor alle schade aangericht door paarden die u bedrijfsmatig gebruikt.

---

6. Wie is aansprakelijk voor schade veroorzaakt door een leasepaard?

Bij het gebruikelijke leasen van een paard staat het paard op het bedrijf van de hippische ondernemer. De hippische ondernemer heeft nog steeds de zorg over het paard en het dier loopt vaak nog enkele uren mee in de lessen. In de voorgaande situatie blijft de ondernemer als de bedrijfsmatig gebruiker van het paard, aansprakelijk voor schade veroorzaakt door het paard. Een leaseovereenkomst verlegt in beginsel dus niet de risicoaansprakelijkheid. Dat kan anders zijn wanneer de leaseovereenkomst inhoudt dat u de zeggenschap over het paard volledig overdraagt. Dit is echter een grijs gebied. Daarom is het verstandig in alle gevallen voor verzekeringsdekking te zorgen.

Bij de leaseconstructie behoort de mogelijkheid om zelfstandig te rijden. Indien de klant zonder toezicht op uw paard rijdt, kan dit voor u een extra risico vormen. Het verschilt per aansprakelijkheidsverzekering of er wel dekking wordt verleend voor het rijden zonder toezicht van een gediplomeerde instructeur. Vraag daarom altijd na of het rijden zonder toezicht op uw paarden onder de dekking van uw aansprakelijkheidsverzekering valt.

---

7. Dient u de volledige schade te dragen?

Het vaststellen van uw aansprakelijkheid wil niet zeggen dat u daarmee ook de gehele schade moet betalen. In het aansprakelijkheidsrecht bestaat ook zoiets als eigen schuld. Wanneer schade is ontstaan door omstandigheden die te wijten zijn aan het slachtoffer, zal dit – veelal deels – voor zijn of haar rekening komen. Denk aan een lesklant die ineens achterstevoren op het paard gaat zitten zonder dat u daartoe instructie heeft gegeven.

Rechters hebben zich veelvuldig uitgelaten over de verdeling van schade veroorzaakt door paarden. Wanneer de schade het gevolg is van het eigen gedrag van het paard neemt de rechter in zijn overwegingen mee dat het slachtoffer zelf is gaan paardrijden en daarmee een zeker risico neemt en accepteert. Vooral beginnende ruiters dient u erop te wijzen dat het rijden en de omgang met paarden risico met zich meebrengt. Wanneer niemand iets te verwijten valt, dragen de manege en het slachtoffer meestal ieder de helft van de schade.

De rechter kan deze verdeling aanpassen, dit noemt men de billijkheidscorrectie. Dit komt vaak voor bij zeer ernstig letsel. Daarnaast speelt bij toepassing van de billijkheidscorrectie de hoedanigheid van het slachtoffer een rol. Dit wordt vaak toegepast bij minderjarige slachtoffers. Zij kunnen schade veroorzaken, maar kunnen niet overzien wat daarvan de gevolgen zijn. Hierdoor kan het zijn dat de manege alsnog de gehele schade moet vergoeden. Hierbij wordt ook rekening gehouden met het feit dat de manege zich hiervoor kan verzekeren en het slachtoffer niet.

---

8. Hoe kunt u het risico en de gevolgen van aansprakelijkheid beperken?

- Het is belangrijk om nieuwe klanten voorlichting te geven over de risico's die verbonden zijn aan het rijden en de omgang met paarden. Leg dat wel vast, zodat hiervan als dat nodig is ook bewijs kan worden geleverd.
- Maak een introductiefilmpje over uw bedrijf om te laten zien aan nieuwe klanten.
- Organiseer een rondleiding over uw bedrijf en geef theorie- en opzadelles.
- Neem de lesovereenkomst samen met de nieuwe klanten door, zodat ze ook goed op de hoogte zijn van wat ze tekenen.
- Zorg ervoor dat de ruiters die eenmalig op uw bedrijf rijden ook een lesovereenkomst tekenen.
- Zorg dat er altijd toezicht van een deskundig instructeur of begeleider is bij het op- en afzadelen van de paarden en pony's.
- Bij het lesgeven aan jonge kinderen is het extra belangrijk om zorg te dragen voor brave pony's.
- Houdt het ongevallenregister strikt bij. Alle ongevallen, klein en groot, moeten hierin geregistreerd worden.
- Geef altijd extra instructie aan een ruiter die voor het eerst op een voor hem onbekend paard rijdt.

→ Voor pensionstalhouders en eigenaren van een opfokstal

---

9. Bent u als pensionhouder risicoansprakelijk voor schade veroorzaakt door een pensionpaard?

Nee, u bent geen bezitter en ook niet de bedrijfsmatig gebruiker van een pensionpaard. Dat geldt in beginsel ook voor opfok van paarden. In beginsel geldt dus geen risicoansprakelijkheid op u als pensionhouder. Dat wordt anders als u het paard in uw bedrijf gaat gebruiken. Uit een afspraak tussen u en de pensionklant kan wel een contractuele aansprakelijkheid voortvloeien als u een afspraak niet nakomt en daardoor schade ontstaat aan het paard. Dit geldt ook voor fouten van medewerkers.

---

10. Wanneer bent u als pensionhouder aansprakelijk voor schade aan pensionpaarden?

Als u een paard in pension neemt, ontstaat voor u een zorgplicht. U dient het paard alle nodige en eventueel aanvullende overeengekomen zorg te bieden. Als u dit nalaat en het paard loopt schade op, dan kunt u daarop worden aangesproken door de eigenaar. Natuurlijk dient de eigenaar wel aan te tonen dat u niet aan uw verplichtingen hebt voldaan. Soms kan dit tot flinke bewijsdiscussies leiden.

Bewaarneming

Pensionstalling of opfok geldt als bewaarneming en op een bewaarder rust een zorgplicht. U dient dus als een goede bewaarder voor het paard te zorgen. Dat wordt niet anders als uw klant een betalingsachterstand heeft opgelopen.

Contractuele aansprakelijkheid

Heeft u aanvullende afspraken in de pensionovereenkomst gemaakt, dan dient u zich daaraan te houden. Komt u deze niet na, dan kan hier contractuele aansprakelijkheid uit voortvloeien. U bent dan namelijk in gebreke en dient daardoor ontstaan nadeel te vergoeden of weg te nemen.

---

11. Dekt een standaard- aansprakelijkheidsverzekering de schade aan pensionpaarden?

Een aansprakelijkheidsverzekering voor bedrijven (AVB) sluit standaard opzichtschaade uit. Van opzicht is sprake als u zaken onder u heeft van een ander. Daaronder valt de situatie dat u paarden van derden op stal heeft staan. Dit is bijvoorbeeld het geval bij pensionstalling, bruikleen, opfok en training. Als schade aan deze paarden ontstaat, valt dit in beginsel niet onder de dekking van de AVB. Hier moet een extra opzichtdekking voor worden afgesloten. Dat is niet altijd mogelijk. De dekking voor opzicht is maatwerk, omdat het onder andere afhankelijk is van wat voor paarden er op uw bedrijf staan.

---

12. Hoe kunt u als stalhouder de kans en de gevolgen op aansprakelijkheid beperken?

Draag zorg voor een veilige accommodatie, zorg dat geen gevaarlijke situaties ontstaan en er sprake is van een veilige omgeving. Voer vereist onderhoud zo spoedig mogelijk uit. Geef duidelijke instructies aan uw personeel en anderen die u helpen. Als u afspraken heeft gemaakt met een pensionklant, zorg dan dat alle medewerkers, stagiaires en vrijwilligers daarvan op de hoogte zijn en deze afspraken naleven. Zorg bij het ondertekenen van de pensionovereenkomst dat de klant begrijpt wat er in de overeenkomst staat. Instrueer uw klant dat omgang met paarden risico's inhoudt en maak dat inzichtelijk voor hem. Houdt toezicht en zet deskundig personeel in.

→ **Voor eigenaren van instructie-, sport- en trainingstallen**

---

13. Als een ruiter komt lessen met zijn eigen paard en deze tijdens de les van zijn paard valt, bent u dan als ondernemer aansprakelijk?

In deze situatie geldt geen risicoaansprakelijkheid. U bent namelijk niet de bedrijfsmatig gebruiker of bezitter van het paard. In de meeste gevallen zal de schade dan ook voor de eigenaar van het paard blijven. Dit geldt niet als een instructeur aantoonbaar onjuiste aanwijzingen geeft of een fout maakt. U bent voor het door u ingezette personeel verantwoordelijk. Zorg daarom voor deskundige instructie.

---

14. Bent u aansprakelijk voor schade toegebracht door een paard dat u in training hebt of keuringsklaar maakt?

Het keuringsklaar maken, trainen en zadelmak maken valt allemaal onder bedrijfsmatig gebruik, mits u deze activiteiten op uw bedrijf uitvoert. Als deze paarden schade veroorzaken, bent u als bedrijfsmatig gebruiker aansprakelijk voor schade die het paard veroorzaakt. De risicoaansprakelijkheid verschuift zich dan van de bezitter naar de bedrijfsmatig gebruiker. Omdat het gaat om risicoaansprakelijkheid is niet vereist dat u schuld hebt aan de schade.

Bij het aanvangen van een trainingsovereenkomst verschuift de aansprakelijkheid naar de bedrijfsmatig gebruiker. Het maakt niet uit of een training net is begonnen of juist bijna is afgerond. Deze aansprakelijkheid hoeft niet overgedragen te worden of uitdrukkelijk te zijn overeengekomen, dit is in de wet geregeld.

---

15. Hoe zit het met de aansprakelijkheid voor schade aan paarden die u traint of keuringsklaar maakt?

Trainingspaarden die bij u op stal staan, vallen onder de overeengekomen zorgplicht. U bent verantwoordelijk voor het welbevinden van het paard. Op u rust een zorgplicht. U dient dus als een goede bewaarder voor het paard te zorgen, ook als uw klanten niet betalen. Als u deze zorgplicht niet nakomt, kunt u aansprakelijk zijn voor de schade die daardoor is ontstaan. Aan het trainen ligt meestal een overeenkomst ten grondslag. Komt u de afspraken uit deze overeenkomst niet na, dan kunt u aansprakelijk zijn voor de schade die daaruit voortvloeit. Dit is dus een vorm van contractuele aansprakelijkheid en niet van risicoaansprakelijkheid.

---

16. Hoe kunt u de kans op en de gevolgen van aansprakelijkheid beperken?

Natuurlijk kunt u proberen contractuele aansprakelijkheid te beperken. Dat zal echter zeker niet in alle gevallen slagen. Draag daarom zorg voor veilige huisvesting van de paarden van uw klanten, zet deskundig personeel in, voer onderhoud op tijd uit en waarborg een goede verzorging. Maak vooral ook heldere en precieze afspraken met uw klanten. Bijvoorbeeld over weidegang met andere paarden. Leg de afspraken die u maakt goed vast. Maak daarvoor gebruik van de modelovereenkomsten van de FNRS.

---

17. Hoe verloopt de procedure van schade naar een schadevergoeding?

Een aansprakelijkheidstelling ligt meestal niet de volgende dag al in de brievenbus. Daar kan enige tijd overheen gaan. Een claim kan echter verjaren. De termijn daarvoor is vijf jaar vanaf het moment dat het slachtoffer weet dat hij schade heeft geleden en wie deze schade kan worden aangerekend.

Als u wordt aangesproken, informeer dan direct uw verzekeraar. Geef uw kijk op de zaak. En doe vooral geen uitspraken over de vraag of u al dan niet aansprakelijk bent. Valt de schade onder de dekking van de verzekering, dan zorgt uw verzekeraar voor de afwikkeling. Vindt de verzekeraar dat u niet aansprakelijk bent, dan voert hij namens u verweer. Als de schade u wel aan te rekenen valt, zal worden geprobeerd een regeling te treffen. Daar hebben alle partijen belang bij. Lukt het niet om tot een akkoord te komen, dan kan de benadeelde de zaak aan de rechter voorleggen. Uw verzekeraar staat u dan bij.

---

18. Wat kunt u doen om de schadeafwikkeling soepel te laten verlopen?

- Zet uw kant van het verhaal voor de verzekeraar duidelijk op papier. Het kan ook zijn dat uw verzekeraar hier speciale formulieren voor heeft. Informeer u verzekeraar correct en volledig. Stel de feiten niet anders voor dan ze zijn. Wacht niet met de melding van de claim. Schakel uw verzekeraar direct in. De polisvoorwaarden eisen een tijdige melding.
- Vraag eventuele getuigen om een verklaring. Doe dat snel en leg die verklaring schriftelijk vast. Vlak na een gebeurtenis hebben getuigen nog goed voor ogen wat er precies gebeurd is. Laat de getuige een handtekening onder zijn verklaring zetten en dateer de verklaring.
- Wellicht het allerbelangrijkste is een goede communicatie met het slachtoffer. Toon belangstelling en leg uit dat u de schade aan uw verzekeraar voorlegt ter beoordeling en afhandeling.

19. Welke overeenkomsten verstrekt de FNRS?

Op de website van de FNRS (www.fnrs.nl) zijn voor de meest voorkomende situaties modelovereenkomsten te downloaden. Gebruik maken van gestandaardiseerde overeenkomsten scheelt u kostbare tijd en geld. Tegelijkertijd hebt u uw zaken goed geregeld, want alle overeenkomsten zijn juridisch getoetst en rechtsgeldig. Wilt u passages aanpassen? Dan raden we u aan om een juridische toetsing uit te laten voeren, om ervoor te zorgen dat de overeenkomst niet aan rechtsgeldigheid kan verliezen.

Overzicht van de overeenkomsten:

Algemeen

Verhuur (deel) van accommodatie

Huisregels Ruitersportcentrum

Huurovereenkomst paardentrailer

Manege

Lesovereenkomst

Ruiterkampovereenkomst

Sport- & leaseovereenkomst

Regels voor het buitenrijden

Opfok/pension

Opfokovereenkomst

Pensionovereenkomst

Instructie-, sport- en trainingsstallen

Lesovereenkomst IST

Training / Africhtingsovereenkomst

Sport- & leaseovereenkomst

Paardenhandel

Inkoopverklaring

Koopovereenkomst

Margeregeling bij verkoop paard

Personeel & arbeid

Arbeidsovereenkomst bepaalde tijd en onbepaalde tijd
--

Vrijwilligersovereenkomst en Stageovereenkomst
--

---

20. Waar dien ik bij het sluiten van een overeenkomst rekening mee te houden?

Met het ondertekenen van een overeenkomst denkt u misschien: ‘getekend is getekend.’ De klant heeft immers kunnen lezen waarvoor hij tekent. Het werkt echter niet altijd op deze manier. In overeenkomsten staan vaak lange en moeilijke zinnen die niet iedereen begrijpt. Zeker als een bepaling nadelig kan uitpakken voor een klant is het belangrijk om uitleg te geven over deze bepaling. Zorg daarom dat u zelf goed begrijpt wat u afsprekt met uw klant en indien nodig uitleg kunt geven. Het is verstandig om de overeenkomst samen met de klant door te nemen. Daarmee voorkomt u dat klanten een handtekening zetten zonder te lezen, maar belangrijker nog; dat zij niet begrijpen waarmee ze instemmen. Bij geschillen wil een rechter nog wel eens meedenken met de zwakkere partij. Als u helder kunt maken dat u de klant precies hebt geïnformeerd kan u dat een steuntje in de rug geven.

---

21. Hoe en waarom dient u de lesovereenkomst te gebruiken?

De lesovereenkomst dient uiteraard niet uitsluitend voor het aanmelden van ruiters bij de KNHS, maar vooral voor het vastleggen van afspraken tussen u en de ruiter. Naast praktische afspraken over de looptijd en betalingen staan er belangrijke bepalingen in de lesovereenkomst over aansprakelijkheid en risicoacceptatie. Deze overeenkomst kan de wettelijke aansprakelijkheid niet uitsluiten, maar op het gebied van de contractuele aansprakelijkheid ligt dat anders. Een goede overeenkomst bewijst zijn waarde als er geschillen ontstaan.

Hoe werkt de lesovereenkomst?

Voor aanvang van de eerste les vult een ruiter een lesovereenkomst bij u op het bedrijf in. Samen met de klant neemt u de lesovereenkomst door. Zodra de overeenkomst (digitaal) ondertekend is door de klant, stuurt u een kopie of digitale versie naar de KNHS ledenservice. Hierdoor is de ruiter direct lid van de KNHS, ontvangt een persoonlijk ruiterspaspoort en is aanvullend verzekerd.

---

22. Hoe en waarom dient u de pensionovereenkomst te gebruiken?

Het is belangrijk om de afspraken die u met een pensionklant maakt zorgvuldig vast te leggen. Op deze pensionovereenkomst kunt u altijd terugvallen als een discussie ontstaat over betalingen, aansprakelijkheid of de te leveren diensten.

De pensionovereenkomst kunt u het beste laten ondertekenen vlak voordat het paard bij u op stal komt. Immers ook op de eerste dag dat een paard bij u op stal staat kan er iets misgaan. Neem de overeenkomst door met de klant en maak duidelijk waarom u een borg vraagt of een vuistpand opneemt. Leg bij gebruik van de vuistpand-clausule uit wat dit voor de pensionklant precies betekent. Wijs klanten op het belang van een WA-verzekering, die uitkeert bij schade veroorzaakt door paarden. Niet alle klanten zullen zich realiseren dat zij in eerste instantie aansprakelijk zijn als hun paard schade aanricht op uw pensionstal. Het is in uw belang en dat van uw klanten dat een goede verzekering rugdekking biedt en schade veroorzaakt door het paard afgehandeld wordt.

---

23. Waar moet een hippisch ondernemer rekening mee houden bij het afsluiten van een aansprakelijkheidsverzekering voor bedrijven (AVB)?

Het berijden van en omgaan met paarden is niet zonder risico's en de wettelijke aansprakelijkheid van de bedrijfsmatig gebruiker maakt dat de hippisch ondernemer niet zonder een aansprakelijkheidsverzekering voor bedrijven (AVB) kan. Indien een bedrijf geen verzekering heeft kan dit bij schade grote financiële gevolgen hebben. Het is belangrijk om de risico's op uw bedrijf goed in kaart te brengen en risico's die u niet kunt dragen bij een verzekeraar onder te brengen.

De verzekeraar kan een risico alleen goed inschatten en afdekken indien hij over de juiste informatie beschikt. Als ondernemer moet u daarom alle relevante feiten melden. Van belang is om u in de juiste hoedanigheid te verzekeren en alle bedrijfsactiviteiten te noemen. Het polisblad geeft informatie over de aard en omvang van de dekking, de polisvoorwaarden bepalen de contractuele verhouding met de verzekeraar.

Een verzekeraar zal nooit schade vergoeden die veroorzaakt is door opzet of bewuste roekeloosheid. Iemand handelt bewust roekeloos als hij van tevoren weet dat de gedraging en de gevolgen daarvan gevaarlijk zijn en risico's op schade inhouden, maar hij er bewust voor kiest hiermee door te gaan.

Momenteel adviseren verzekeraars een AVB af te sluiten met een dekking van € 2.500.000,- eerder werd een bedrag van € 1.250.000,- toereikend bevonden. Een AVB sluit standaard opzichtschaade uit. Van opzicht is sprake als een ondernemer paarden van derden op stal heeft staan, denk aan pensionstalling, bruikleen en training. Schade aan paarden van derden valt vanwege de opzichtsuitsluiting niet onder de standaard AVB, tenzij de ondernemer een extra opzichtdekking heeft afgesloten. De dekking voor opzicht is maatwerk. Uw assurantietussenpersoon kan u hierover informeren.

Bij een AVB is er meestal sprake van een dekking voor de duur van de verzekering. Schades dienen tijdig te worden gemeld. Te late melding kan leiden tot het verval van uw aanspraken. Sla de polisvoorwaarden hierop na. Het is goed mogelijk dat wanneer u overstapt naar een andere verzekeraar, er ineens een claim naar voren komt van enkele jaren geleden. Het is zeker niet uitgesloten dat deze claim niet meer onder de dekking van de vorige verzekering valt, maar ook niet onder uw nieuwe verzekering. Hierdoor ontstaat een gat in de dekking. Let daarop als u van verzekeraar verandert.

Indien u wilt overstappen naar een andere aansprakelijkheidsverzekering, doet u er verstandig aan te vragen of u een inloopdekking dient af te sluiten. De inloopdekking maakt dat uw nieuwe verzekeraar dekking geeft voor claims die later nog naar voren komen, maar zijn voorgevallen tijdens de looptijd van uw oude polis. Breng dit goed in kaart met uw assurantietussenpersoon.

Uitgesloten van dekking op een AVB:

- **Rijden zonder toezicht van een gediplomeerde instructeur.** Bij het verleen van paarden rijden ruiters vaak enkele uren in de week zonder toezicht van een gediplomeerde instructeur. In de meeste polissen staat dat er alleen dekking wordt verleend voor het rijden onder toezicht van een gediplomeerd instructeur. Wanneer er schade ontstaat tijdens het vrij rijden valt dit meestal niet onder de dekking. Dat kan ook gelden voor vrijwilligers die uw paarden bijvoorbeeld in conditie houden tussen de lessen door.
- **Schade veroorzaakt door motorvoertuigen.** Voor motorvoertuigen die u op kenteken heeft staan heeft u een verzekering. Juist de voertuigen die u niet op kenteken heeft kunnen een risico vormen. Denkt u aan de shovel waarmee u uitmest of een zitmaaiër.
- **Opzicht:** valt niet onder de dekking van een AVB en dient u aanvullend te regelen.
- **Zadels**
- **Voltige:** ongevallen bij voltige zijn vaak lastig te verzekeren doordat er geen cap gedragen kan worden.

24. Wat voor tips geven andere hippisch ondernemers?

Tips van FNRS-ondernemers:

“Blijf klanten consequent wijzen op veiligheid en blijf je onder de klanten begeven. Zorg dat je echt voldoende aanwezig bent op je bedrijf.”

“Laat ook klanten die maar één keer komen rijden een lesovereenkomst tekenen. Juist bij klanten die het bedrijf en de paarden niet kennen kan er iets gebeuren.”

“Wij benadrukken regelmatig bij onze instructeurs dat het belangrijk is om het gedrag van de paarden in de gaten te houden. Als je ziet dat een paard wordt belemmerd door een ruiter die uit balans zit dan, moet je ingrijpen, om te voorkomen dat er ongelukken gebeuren.”

“Zorg dat je caps en bodyprotectors hebt liggen, zodat ruiters die kunnen lenen. Daardoor hoef je ruiters niet weg te sturen wanneer zij geen goede cap of bodyprotector hebben.”

“Bij ons zetten de kinderen de pony's niet zelf vast, omdat daarbij veel fout kan gaan. Wanneer een pony gaat hangen tijdens het vastzetten, kan er een vinger tussen de lus komen. Wij hebben daarom al touwen met paniekaak vastgemaakt op de poetsplaatsen. Wij zijn er dan ook zeker van dat de pony's op de juiste lengte vaststaan.”

“Zorg altijd voor begeleiding en toezicht tijdens het opzadelen. Ook bij ervaren ruiter kan er iets misgaan. Bij ons hoort het opzadelen bij de les, dus ruiters morgen niet op eigen houtje paarden pakken en zadelen. Iedereen is tegelijkertijd aanwezig en gaat samen poetsen en zadelen onder begeleiding van de instructeur of opzadeljuffen.”

“Wij waren bijna ons bedrijf kwijt omdat de rechtsbijstand zei dat onze zaak kansloos was en ons probeerden af te wimpelen. Gelukkig spraken wij een advocaat die ons erop wees dat er wél mogelijkheden waren. Toen hebben wij voet bij stuk gehouden bij de rechtsbijstand. Uiteindelijk hebben zij ons wel succesvol geholpen. Kortom: laat je bij de rechtsbijstandverzekering niet zomaar afschepen.”

---

25. Wat zijn belangrijke contactgegevens bij vragen over aansprakelijkheid?

Ondernemersdesk

De Ondernemersdesk van de FNRS kan u helpen bij eenvoudige vragen over aansprakelijkheid en het gebruik van modelovereenkomsten. Daarnaast kan de Ondernemersdesk u doorverwijzen naar relevante kennispartners van de FNRS, waaronder Langelaar Klinkhamer Advocaten.

Telefoonnummer: 088 - 02 24 300

E-mail: ondernemersdesk@fnrs.nl

Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra

Postbus 3040, 3850 CA Ermelo - De Beek 125, 3852 PL Ermelo
088 - 02 24 300, ondernemersdesk@fnrs.nl, www.fnrs.nl